

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Заступник Міністра екології
та природних ресурсів України**

В.М. Вакараш

ВИСНОВОК

№ 7-03/12-20248/10-17 від 23.10.2017

**державної екологічної експертизи по матеріалам оцінки впливу на
навколишнє середовище «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги
ГАЕС у складі гідроагрегату № 4»**

Міністерством екології та природних ресурсів України у зв'язку із зверненням ПАТ «Укргідроенерго», відповідно до вимог Закону України «Про екологічну експертизу» та інших нормативно-правових актів, проведена державна екологічна експертиза по матеріалам оцінки впливу на навколишнє природне середовище «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі гідроагрегату № 4» (далі – матеріали ОВНС).

Замовник держекспертизи – ПАТ «Укргідроенерго», адреса: 07300, м. Вишгород, Київська обл. Розробник матеріалів «ОВНС» – ПАТ «Укргідропроєкт», головний інженер проекту Крайник В.Я. (кваліфікаційний сертифікат інженера-проектувальника серії АР № 008289 від 15.07.2013).

У складі наданих матеріалів представлені оригінали та копії наступних документів: матеріали оцінки впливу на навколишнє природне середовище «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі агрегату № 4», пояснювальна записка «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі агрегату № 4»; Завдання на розроблення матеріалів ОВНС; Заява про наміри; Заява про екологічні наслідки; публікації «Заяви про наміри» та «Заяви про екологічні наслідки господарської діяльності» у газетах «Дністрові зорі» від 30.06.2017 № 26 (7511) та «Наша газета. Новодністровськ-Інфо» від 30.06.2017 № 25 (25); проведення громадських слухань «Будівництво другої черги Дністровської ГАЕС у складі гідроагрегату № 4. Екологічні наслідки» від 03.08.2017; витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію іншого речового права: серія ЕАА № 119124 від 25.04.2013 на право постійного користування земельною ділянкою площею 55,3533 га (кадастровий номер 7324081500:01:001:0200); витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію іншого речового права: серія ЕАА № 119099 від 19.03.2013 на право постійного користування земельною ділянкою площею 281,2351 га (кадастровий номер 7324081500:01:001:0004); державний акт серії ЯЯ № 351168 від 10.06.2010 на право користування земельною ділянкою площею 6,1583 га (кадастровий номер 7324081500:01:001:0201); державний акт серії ЯЯ № 351170 від 10.06.2010 на право користування земельною ділянкою площею 1,1818 га (кадастровий номер 7324081500:01:001:0003); державний акт серії ЯЯ № 351169 від

10.06.2010 на право користування земельною ділянкою площею 0,2115 га (кадастровий номер 7324081500:01:001:0002); містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки від 19.08.2016 № 02/16 відповідно до рішення сесії Сокирянської районної ради від 10.06.2014 № 21/12-13 «Про планування території Сокирянського району» та постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 № 439-р, видані відділом містобудування та архітектури Сокирянської районної державної адміністрації; позитивний висновок державної екологічної експертизи від 23.11.2005 № 307 щодо проекту «Завершення будівництва Дністровської ГАЕС (перша черга будівництва в складі 3-х агрегатів)»; позитивний висновок державної екологічної експертизи щодо проекту «Уточнення проекту першої черги ГАЕС у складі трьох агрегатів, включаючи заходи по підвищенню надійності та безпеки гідротехнічних споруд, основного надійності та безпеки гідромеханічного обладнання Дністровської ГАЕС» від 01.06.2010 № 17/1-01.02.10-0176, виданий Міністерством охорони навколишнього природного середовища; експертний звіт щодо розгляду проектної документації за проектом «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі гідроагрегату № 4» (в адміністративних межах Василівської сільської ради Сокирянського району Чернівецької області), підготовлений ДП «Укрдержбудекспертиза»; сертифікат відповідності від 22.12.2010 № ЧВ 000341 щодо закінченого будівництвом об'єкта «Будівництво пускового комплексу № 1 «Уточнення проекту першої черги ГАЕС у складі трьох агрегатів, включаючи заходи по підвищенню надійності та безпеки гідротехнічних споруд, основного гідросилового обладнання та гідромеханічного обладнання Дністровської ГАЕС»; Сертифікат серії IV № 165143600677 від 25.12.2014 щодо закінченого будівництвом об'єкта «Дністровська ГАЕС. Уточнення проекту першої черги ГАЕС у складі трьох агрегатів, включаючи заходи по підвищенню надійності та безпеки гідротехнічних споруд, основного гідросилового обладнання та гідромеханічного обладнання Дністровської ГАЕС. Коригування. (732-1-Т30) Пусковий комплекс гідроагрегату № 2»; Сертифікат серії IV № 165162291923 від 16.08.2016 щодо закінченого будівництвом об'єкта «Дністровська ГАЕС. Уточнення проекту першої черги ГАЕС у складі трьох агрегатів, включаючи заходи по підвищенню надійності та безпеки гідротехнічних споруд, основного гідросилового обладнання та гідромеханічного обладнання Дністровської ГАЕС (будівництво пускового комплексу гідроагрегату № 3)»; розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 164-р «Про затвердження проекту «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі гідроагрегату № 4» (в адміністративних межах Василівської сільської ради Сокирянського району Чернівецької області); дозвіл на спеціальне водокористування від 26.09.2016 № 240017, виданий управлінням екології та природних ресурсів Чернівецької обласної державної адміністрації; лист Департаменту екології та туризму Чернівецької обласної державної адміністрації щодо надання величин фонових концентрацій

забруднювальних речовин в атмосферному повітрі; генеральний план та ситуаційні схеми об'єкта із вказаними джерелами впливів.

Метою представленої до розгляду роботи є визначення характеру і ступеня небезпеки основних видів впливу на компоненти навколишнього середовища під час здійснення планованої господарської діяльності.

Матеріали оцінки впливу на навколишнє середовище «Дністровська ГАЕС. Будівництво другої черги ГАЕС у складі гідроагрегату № 4» розроблені на підставі «Завдання на розроблення матеріалів ОВНС», з метою визначення доцільності та прийнятності об'єкта державної екологічної експертизи вимогам природоохоронного законодавства України.

Дністровська ГАЕС входить до комплексного Дністровського каскаду, розташованого на р. Дністер на південному заході України в 400 км від м. Києва. Технологічні споруди комплексного Дністровського каскаду розміщені впродовж 20,0 км вздовж р. Дністер на територіях Чернівецької, Вінницької областей України та Окницького району Молдови - в межах 2,5 км правого берегу річки. Найближчий населений пункт с. Василівка знаходиться на відстані 300 м.

Проект «Будівництво Дністровської ГАЕС» був погоджений Урядами України (постанова Ради Міністрів УРСР від 06.06.1984 р. за № 24-1994/4), Молдови (постанова від 15.04.1985 № 1034-765), Міністерством водного господарства СРСР (від 21.02.1986 № 14-1001-104), затверджений Міністерством СРСР (наказ від 15.01.1988 № 11-пс) та перезатверджений Міністерством енергетики та електрифікації України (наказ Міністерства України від 16.08.1993 № 1 пс).

В складі Дністровської ГАЕС передбачені: верхня водойма, водоприймач, сім підвідних напірних водоводів, будівля ГАЕС для розташування у ній семи гідроагрегатів, відвідні водоводи, водовипуск та водовідвідний канал; буферна ГЕС-2 та буферне водосховище (нижнє водосховище ГАЕС) з комплексом захисних споруд. Будівництво основних об'єктів Дністровської ГАЕС було розпочато у 1988р.

Перша черга Дністровської ГАЕС у складі трьох агрегатів, включаючи заходи по підвищенню надійності та безпеки гідротехнічних споруд, основного гідросилового обладнання та гідромеханічного обладнання Дністровської ГАЕС (три пускових комплексу) введені в експлуатацію відповідно до сертифікату відповідності від 22.12.2010 № ЧВ 000341, сертифікату серії IV № 165143600677 від 25.12.2014; сертифікату серії IV № 165162291923 від 16.08.2016. Експлуатація водосховищ каскаду Дністровських ГЕС та ГАЕС на сьогоднішній день здійснюється у відповідності до чинного нормативного документу «Правила експлуатації водохранилища Дністровського комплексного гідроузла», затверджених Минводхозом СРСР 31.07.87 р.

Метою будівництва гідроагрегату № 4 Дністровської ГАЕС є забезпечення енергетичної безпеки держави шляхом максимального використання гідроенергетичного потенціалу, збільшення регулюючих

маневрових потужностей гідроакумуючих електростанцій для підвищення стійкості та надійності роботи Об'єднаної енергетичної системи України та інтеграції її до Європейської енергетичної системи, зменшення обсягу споживання органічних паливних ресурсів та техногенного навантаження на навколишнє природне середовище.

Проектом передбачено будівництво гідроагрегату №4 Дністровської ГАЕС потужністю 324 МВт в генераторному та 421 МВт в насосному режимах. При цьому спорудження верхньої та нижньої водойм ГАЕС в повному об'ємі виконано в першій черзі будівництва в складі 3-х гідроагрегатів.

Враховуючи потреби енергосистеми та з ціллю забезпечення можливості постійної роботи Дністровської ГАЕС трьома агрегатами, передбачено ввести ГА №4 в якості резерву, який буде включатись у роботу при зупинці на ремонт (дослідження тощо) одного з трьох гідроагрегатів. Окрім того, враховуючи можливість видачі електроенергії через резервну комірку КРУЕ-330кВ по існуючих мережах 330 кВ ввід ГД-4, в міжремонтний період забезпечується одночасна робота чотирьох гідроагрегатів Дністровської ГАЕС сумарною встановленою потужністю 1296 МВт.

Відповідно до наданих матеріалів ОВНС гідроагрегат № 4 ідентичний за характеристиками та параметрам працюючим гідроагрегатам №№ 1, 2, 3.

На спорудах ГАЕС до пуску гідроагрегату № 4 проектом передбачено:

- *водоприймач*: завершення будівництва водоприймача для агрегату № 4, зворотна засипка котловану та виконання буронабивних палих огорожень котловану верхніх колін для будівництва агрегатів №№ 5-7;

- *підвідні (напірні) водоводи*: влаштування заповнюючої та укріплюючої цементациї горизонтальної ділянки водоводу № 4; проходка та тимчасове кріплення вертикального водоводу № 6; установка металооблицювання та бетонування нижнього коліна водоводів №№ 5-6; влаштування шпурового дренажу у водоводах №№ 5-7; влаштування шпурового дренажу, анкерного кріплення та відновлення заповнюючої цементациї в підхідній штольні № 1 від водоводу № 4 до водоводу № 7;

- *шахти гідроагрегатів*: завершення будівництва кратеру шахти та виконання робіт по укладанню внутрішнього бетону, монтажу закладних частин шахти гідроагрегату № 4; виконання тимчасового та постійного кріплення по шахті гідроагрегату № 5; виконання бетонних робіт по спорудженню водозливної галереї в межах, необхідних для пуску гідроагрегату № 4 та шахту аварійного виходу № 3;

- *відвідні водоводи*: завершення робіт по спорудженню перехідної ділянки водовипуску для агрегату № 4, галереї технічного водопостачання до агрегатів №№ 4,5, галереї технічного водопостачання агрегатів №№ 6,7 в межах засипки котловану водовипуску та зворотну засипку котловану.

Організація рельєфу при будівництві Дністровської ГАЕС у складі гідроагрегату № 4 вирішена з урахуванням існуючого рельєфу, розміщення

споруд першої черги будівництва, інженерних комунікацій та відведення поверхневих вод по спланованій поверхні з випуском в закриту дощову каналізаційну мережу першої черги будівництва. Озелененням території передбачено укріплення схилів рослинним ґрунтом та влаштування газонів з посівом багаторічним трав. На майданчиках виконується мікропланування території. Проїзди, виробничі майданчики та тротуари влаштовуються із цементобетонним покриттям. Після завершення будівництва агрегату № 4 проектом передбачено відновлення існуючих автомобільних доріг.

В ході спорудження гідроагрегату № 4 передбачено влаштування укріплювальної цементациї скельних ґрунтів агрегатної шахти, зведення постійного кріплення кратеру шахти з установкою металевого облицювання конусу та коліна відсмоктувальної труби, зведення агрегатного блоку з установкою спіральної камери та закладних частин для технологічного обладнання, зведення технологічних приміщень.

В рамках забезпечення надійної експлуатації споруд за гідроагрегатом № 4 у з'єднувальній галереї на ПК 0+97,848 для захисту від аварійного затоплення з боку передбачених подальшим плануванням агрегатів №№ 5, 6, 7 влаштовується роздільна стінка з герметичними дверима.

Для пуску гідроагрегату № 4 проектом передбачено змонтований злив води з проточної частини агрегату та відвідного водоводу в шахті гідроагрегату № 4.

Для мінімізації впливу будівництва другої черги Дністровської ГАЕС в складі агрегату № 4 на навколишнє середовище передбачені - *природоохоронні заходи:*

1. Проведення комплексного геоecологічного моніторингу в зоні впливу будівництва та експлуатації Дністровської ГАЕС, що дозволяє своєчасно виявити розвиток небезпечних процесів та підготувати заходи щодо попередження негативних наслідків та розвитку надзвичайних ситуацій.

2. З метою поліпшення гідравлічного режиму буферного водосховища, умов пропуску паводку та збільшення його корисного об'єму проектом будівництва другої черги передбачено розчистку ділянок мілководь (на лівому березі – в районі с. Бернашівка, на правому березі – ділянка в районі с. Ожево. В об'ємі 239,0 тис. м³, з розміщенням виїнятих ґрунтів вздовж берегів та висадкою зелених насаджень).

3. З метою забезпечення стійкості Дністровського та Сокирянського схилів і надійної експлуатації ГАЕС в зоні впливу всієї верхньої водойми проектом будівництва першої черги передбачено протиерозійні заходи.

4. Для створення сприятливого режиму буферного водосховища, попередження його забруднення, засмічення та ін., згідно Водного кодексу України, проектом передбачена розробка проекту водоохоронної зони та прибережних захисних смуг.

5. Згідно з Законом України «Про охорону археологічної спадщини» передбачені кошти на проведення поглибленого комплексного дослідження Василівського печерного комплексу.

6. Передбачені кошти на компенсацію рибному господарству, які включені в зведений фінансовий кошторис та сплачуються відповідно до нарахованих обсягів згідно з чинним законодавством для подальшого їх використання при проведенні заходів з відтворення рибних запасів у водоймах Чернівецької області, а саме р. Дністер.

7. В цілях охорони ґрунтового покриву при проведенні робіт по реконструкції повинно бути передбачено:

- застосування будівельних машин і механізмів, що мають мінімальний можливий питомий тиск ходової частини на підстилаючі ґрунти;
- заборона складування будівельного сміття поза спеціально відведеними і облаштованими місцями тимчасового зберігання;
- регулярне вивезення будівельного сміття та відходів з території ділянки;
- забезпечення профілактичного ремонту машин і механізмів, що запобігає забрудненню ґрунтового шару паливно-мастильними матеріалами;
- заправка, мийка та ремонт машин і механізмів проводиться поза межами будівельного майданчика.

Після завершення робіт по реконструкції на території об'єкту повинні бути ліквідовані непотрібні виїмки і насипи, прибрано будівельне сміття, проведено впорядкування території.

Земляні роботи виконуються відповідно до вимог СНіП 3.02.01-87. Зняттю підлягає родючий шар ґрунту, зі сприятливими фізичними та хімічними властивостями та гранулометричним складом.

8. З метою зниження викидів забруднюючих речовин в період будівельних робіт від будівельної техніки, а також зниження негативного впливу в цілому на атмосферне повітря необхідно передбачити заходи технічного характеру, до яких відносяться:

- підтримка техніки в справному стані за рахунок проведення у встановлений час техогляду, техобслуговування і планово-запобіжного ремонту;
- заборона експлуатації техніки з несправними або не відрегульованими двигунами і на не відповідному стандартам паливі (перевищення СО, СН і тд);
- використання техніки сучасного зразка, при роботі якої утворюються викиди забруднюючих речовин в меншій кількості;
- вантажопідйомне обладнання, монтажне оснащення допускається в експлуатацію тільки після перевірки;
- з метою виключення виникнення пиління - перевезення сипучих матеріалів, тільки в зволоженому вигляді або під прикриттям;
- пофарбування труб та металевих конструкцій в заводських умовах, а в місці їх монтажу фарбування тільки зварних швів.

